Lokal riktlinje avseende observation på hälsocentral efter lätt skallskada med låg (vuxna patienter, 18 år eller äldre)

Bakgrund och syfte

Hos vuxna med lätt skallskada och låg risk är misstanken om allvarlig skada mycket låg och därmed kan enbart observation vara rimligt.
Lätt skallskada med låg risk innebär att patienten är GCS 14/RLS 2 eller GCS 15/RLS 1 tillsammans med eller utan anamnes på misstänkt/konstaterad medvetslöshet.
Dessa patienter:

- har inte några övriga komplicerande symtom eller fynd
- är inte äldre än 65 år och äter inte några trombocythämmande läkemedel
- har inte någon koagulationsrubbning eller koagulationsbehandling
- har inte en shuntbehandlad hydrocefalus.

Om patienten uppfyller ovanstående kriterier samt varit medvetslös mindre än 1 minut och inte haft upprepade kräkningar kan denne vara lämplig för observation på hälsocentral i stället för vidare handläggning inom specialistvården.

Handläggning

Observation efter lätt skallskada med låg risk skall enligt SNC´s riktlinje pågå under totalt 12 timmar om DT-undersökning inte genomförs för att utesluta skallskada. Patienter som uppfyller kraven för lätt skallskada med låg risk samt varit medvetslös mindre än 1 minut och inte haft upprepade kräkningar kan enligt denna riktlinje observeras på hälsocentral **minst 2 timmar upp till 6 timmar**. Om patienten efter observation på hälsocentralen är GCS 15 och om patienten har anhöriga eller bekanta som kan ta ansvar för efterföljande observation till totalt 12 timmar kan patienten gå till hemmet med muntlig och skriftlig information. Patientinformation commotio/hjärnskakning på flera språk. I övriga fall handläggs patienten enligt rutin Region Jämtland Härjedalens lokala riktlinje för skalltrauma hos vuxna (18 år och äldre). Övervakningsgraden av dessa patienter bör vara situationsanpassad. För kännedom väntar patienter som triageras gröna på akutmottagningen oövervakade i väntrummet. Patienter som triageras gula ligger på enskilda rum utan kontinuerlig övervakning och observeras 1 gång i timmen. Patienter med lätt skallskada och låg risk enligt kriterierna ovan faller oftast inom kriterierna för grön triagering, förutom de patienter som i anamnesen uppger medvetslöshet alternativt amnesi i samband med skadan, dessa faller inom kriterierna för gul triagering.

Transport

Om möjlighet till observation på hälsocentral inte finns men patienten uppfyller kriterierna för lätt skallskada med låg risk bör patienten remitteras till specialistsjukvård för vidare handläggning. Om patienten inte uppfyller kriterierna för ambulanstransport skall transporten ske på annat sätt, exempelvis med taxi, sjukresa eller privat transport.

Original lagras och godkänns elektroniskt. Utskrifter gäller endast efter verifiering mot systemet att utgåvan fortfarande är giltig.

Tillägg gällande prehospital handläggning
När dessa patienter bedöms av ambulanssjukvården gäller samma kriterier. Dvs. lätt skada tidigt i förloppet övervakas på vårdenhet. Av olika skäl kan observation på hälsocentral vara olämpligt trots att patienten uppfyller kriterierna, det beslutet tas på respektive hälsocentral.
Om ambulanssjukvården bedömer patienten senare i förloppet ska beredskapsjour i primärvård alternativt traumajour konsulteras för diskussion om fortsatt övervakning i hemmet är lämplig. Denna rutin samt skattningsformulär används som stöd för rapportering och bedömning.

Denna riktlinje är framtagen genom lokal arbetsgrupp i Region Jämtland Härjedalen med representanter från primärvård, ambulanssjukvård och kirurgkliniken. Även erfaren neurokirurg samt professor inom idrottsmedicin/ortopedi har konsulterats och bedömer rutinen vara rimlig.

Riktlinjen kan användas i hela regionen. Ambulansorganisationen kommer att använda riktlinjen som stöd vid bedömningar och vid konsultation i kontakt med berörda jourer. Beslut att använda riktlinjen tas lokalt på varje enhet och förutsätter att information och utbildning sker inom respektive enhet.

Original lagras och godkänns elektroniskt. Utskrifter gäller endast efter verifiering mot systemet att utgåvan fortfarande är giltig.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Skattningsformulär-Handläggning av skallskador / hjärnskakning / TBI / traumatisk hjärnskada hos vuxna (≥18år)

Patientens namn:_____ Tid för Trauma:_____

Rum:____

Läkare:_____

Glasgow Coma Scale(GCS):

Ögon:	Motoriskt svar:	Verbalt svart:
4p Öppnar ögon spontant	6p Lyder uppmaning	5p Orienterad
3p Öppnar ögon verbal uppmaning	5p Lokaliserar smärta	4p Förvirrad
2p Öppnar ögon vid smärta	4p Drar undan vid smärta	3p Felaktiga ord
1p Öppnar inte ögonen	3p Flexion som svar på smärta	2p Obegripliga ljud
	2p Extension som svar på smärta	1p Inget svar
	1p Inget motoriskt svar	

Poäng Ögon:___ Poäng Motoriskt svar:___ Poäng Verbalt svar:__

Summa GCS:___

Riskfaktorer:

Posttraumatisk kramp?	Ja:__	Nej:__		
Kliniska tecken till skallfraktur?	Ja:__	Nej:__		
Shuntbehandlad hydrocefalus?	Ja:__	Nej:__		
Behandling med antikoagulantia eller koagulationsrubbning?	Ja:__	Nej:__		
Ålder > 65 och trombocythämmare?	Ja:__	Nej:__		
Retrograd amnesi mer än 30 minuter?	Ja:__	Nej:__		
Medvetslös?	Ja:__	< 1minut:__	Nej:__	Oklart:__
Fler än en kräkning?	Ja:__	Nej:__		Oklart:__
Någon riskfaktor?	Ja:__	Nej:__		

Övrig klinik/anamnes:

Andra skador som kan försvåra bedömning?	Ja:__	Nej:__	
Rutinnervstatus utan anmärkning?	Ja:__	Nej:__	
Skalltrauma inom två månader?	Ja:__	Nej:__	
Alkohol?	Ja:__	Nej:__	
Tidigare sjukdomar?	Ja:__	Nej:__	Om ja, vilka_____

Patienten uppfyller kriterier för att observeras på HC	**Ja:__**	**Nej:__**
Patienten behöver vidare handläggning inom specialistsjukvården	**Ja:__**	**Nej:__**
Patienten behöver transporteras vidare med ambulans	**Ja:__**	**Nej:__**

Original lagras och godkänns elektroniskt. Utskrifter gäller endast efter verifiering mot systemet att utgåvan fortfarande är giltig.

Observation vid skallskador / hjärnskakning / TBI / traumatisk hjärnskada hos vuxna (≥18år)

Ankomsttid:_____

Observationsintervall:_____

Klockslag	**Symtom relaterat till NRS(0-10)** (Huvudvärk?, Illamående?, ljusskygg?, ljudskygg?)	**GCS**	**Blodtryck**	**Puls**	**Sign**

Original lagras och godkänns elektroniskt. Utskrifter gäller endast efter verifiering mot systemet att utgåvan fortfarande är giltig.